

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive Correlational Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยผู้ป่วยและปัจจัยครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและครอบครัว ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงและครอบครัวที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้ เกณฑ์คุณสมบัติของผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1. มีอายุตั้งแต่ 35-60 ปี
2. มีค่าความดันโลหิตตัวบนเท่ากับหรือมากกว่า 140 มิลลิเมตรปรอท และหรือ

ค่าความดันโลหิตตัวล่างมากกว่าหรือเท่ากับ 90 มิลลิเมตรปรอท และแพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง (JNC 7, 2003)

3. ไม่มีโรคประจำตัวอื่นร่วมด้วย เช่น โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมอง โรคไขมัน

ในเลือดสูง

4. สามารถอ่าน และเขียนภาษาไทยได้

5. ให้ความยินยอมเข้าร่วมวิจัย

เกณฑ์คุณสมบัติของครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1. มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป
2. มีความผูกพันใกล้ชิดกับผู้ป่วย อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน และมีบทบาทในการดูแลผู้ป่วย
3. สามารถอ่าน และเขียนภาษาไทยได้
4. ให้ความยินยอมเข้าร่วมวิจัย

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณและเปิดตารางอำนาจการทดสอบ (Power Analysis) สำหรับการวิเคราะห์ Multiple Regression โดยกำหนดค่า

ความเชื่อมั่นที่ 95 %, $\alpha = .05$, Power of Test = 0.8, ตัวแปรอิสระ 8 ตัว และกำหนดค่า Medium Effect Size = .15 (จากสูตร $f^2 = R^2 / (1 - R^2)$) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 107 ราย (Cohen, 1992) ดังนั้นจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 110 ครอบครัว เพื่อป้องกันข้อมูลบางอย่างไม่สมบูรณ์

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้เลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากรายชื่อผู้ป่วยความดันโลหิตสูงทั้งหมดในแต่ละวัน ที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ โดยการจับฉลากแบบไม่แทนที่ ให้ได้วันละ 10 คน หลังจากนั้นเลือกครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามรายชื่อผู้ป่วยที่จับฉลากได้และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ และทำเช่นนี้ทุกวันจนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามที่กำหนดจำนวน 110 ครอบครัว

สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่หน่วยตรวจโรค อายุรศาสตร์แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาด 500 เตียง และมีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงมารับบริการ ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 18,283 รายต่อปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามจากผู้วิจัยท่านอื่นมาใช้ และดัดแปลงจากผู้วิจัยท่านอื่น โดยยึดความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดในการศึกษาเป็นหลัก

โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ชุด แบ่งเป็น 8 ส่วน ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้ป่วยเป็นผู้ตอบ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินความเครียด แบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัว แบบประเมินการทำหน้าที่ครอบครัว และแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามปลายเปิดและปลายปิดที่ผู้ป่วยเลือกตอบเอง และผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเวชระเบียนของผู้ป่วย ประกอบด้วย ข้อมูล เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สิทธิการรักษาพยาบาล บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย บุคคลที่ดูแลเมื่อเจ็บป่วย ระยะเวลาเจ็บป่วย ภาวะแทรกซ้อน ประวัติการรักษาในโรงพยาบาล การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา น้ำหนักตัว ส่วนสูง ความดันโลหิต และค่าดัชนีมวลกาย (BMI)

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความเครียด โดยใช้แบบประเมินความเครียดของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2541) จำนวน 20 ข้อ สำหรับวัดความเครียดที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ป่วย และ สมชาย จักรพันธุ์ (2547) ได้นำแบบทดสอบนี้มาศึกษาในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบประเมิน และวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเองสำหรับประชาชนไทยด้วยคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเที่ยงของ แบบสอบถาม เท่ากับ .86

แบบวัดนี้เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ไม่เคยเลย	หมายถึง	ผู้ตอบไม่เคยมีอาการเช่นนี้เกิดขึ้นเลย
เป็นครั้งคราว	หมายถึง	ผู้ตอบเคยมีอาการเช่นนี้เกิดขึ้นอย่างน้อย 1 ครั้ง/ สัปดาห์
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ผู้ตอบเคยมีอาการเช่นนี้เกิดขึ้นอย่างน้อย 2 ครั้ง/ สัปดาห์
เป็นประจำ	หมายถึง	ผู้ตอบเคยมีอาการเช่นนี้เกิดขึ้นมากกว่า 3 ครั้ง/ สัปดาห์
เกณฑ์การให้คะแนน		
เลือกเป็นประจำ	ให้	3 คะแนน
เลือกเป็นบ่อย	ให้	2 คะแนน
เลือกเป็นครั้งคราว	ให้	1 คะแนน
เลือกไม่เคยเลย	ให้	0 คะแนน

การแปลผลคะแนน

ค่าคะแนนรวมสูง หมายถึง ผู้ป่วยมีความเครียดมากกว่าผู้ป่วยที่ได้คะแนนรวมต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ผู้วิจัย

ดัดแปลงในส่วนของการใช้ภาษาที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบคำถามเข้าใจง่าย และตัดบางข้อออก เนื่องจากข้อคำถามมีเนื้อหาคล้ายกัน ซึ่งเป็นแบบสอบถามของ นัยนา เมธา (2544) จำนวน 23 ข้อ สำหรับวัดความเชื่อสุขภาพ 4 ด้าน คือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคและภาวะแทรกซ้อน (จำนวน 5 ข้อ) การรับรู้ถึงความรุนแรงของการเป็นโรค (จำนวน 7 ข้อ) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตนในเรื่องของการป้องกันและรักษาโรค (จำนวน 6 ข้อ) และการรับรู้ถึงอุปสรรคในการปฏิบัติตน (จำนวน 5 ข้อ)

แบบวัดนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความเชื่อของผู้ตอบทุกประการ
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นไม่แน่ใจว่าตรงกับความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความเชื่อของผู้ตอบ

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก
 ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความเชื่อของผู้ตอบเป็นส่วนใหญ่
 ผู้ตอบแบบวัดนี้จะต้องเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบ และตอบทุกข้อโดยใส่
 เครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้

เกณฑ์การให้คะแนน

เลือกเห็นด้วย ให้ 3 คะแนน

เลือกไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

เลือกไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนน

ค่าคะแนนรวมสูง หมายถึง ผู้ป่วยมีความเชื่อด้านสุขภาพดีมากกว่าผู้ป่วยที่ได้คะแนน

รวมค่า

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัว ผู้วิจัยดัดแปลงในส่วนของการใช้
 ภาษาที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบคำถามเข้าใจง่าย และตัดบางข้อออกเนื่องจากข้อคำถามมีเนื้อหาคล้ายกัน
 ซึ่งเป็นแบบสอบถามของ มาลิน มาลาอี (2549) จำนวน 27 ข้อประกอบด้วย 4 ด้านคือ การสนับสนุน
 ด้านอารมณ์ (จำนวน 11 ข้อ) การสนับสนุนด้านการมีส่วนร่วมในสังคม (จำนวน 5 ข้อ)
 การสนับสนุนด้านสิ่งของ การเงิน และแรงงาน (จำนวน 5 ข้อ) และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร
 (จำนวน 6 ข้อ) แบบวัดนี้เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนของ
 ครอบครัวมากที่สุด

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนของ
 ครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนของ
 ครอบครัวปานกลาง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนของ
 ครอบครัวน้อย

ไม่ได้รับเลย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกว่าไม่ได้รับการสนับสนุนของ
 ครอบครัวเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

เลือกมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
เลือกมาก	ให้ 4 คะแนน
เลือกปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
เลือกน้อย	ให้ 2 คะแนน
เลือกไม่ได้รับเลย	ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนน

ค่าคะแนนรวมสูง หมายถึง ผู้ป่วยได้รับการสนับสนุนของครอบครัวดีมากกว่าผู้ป่วยที่ได้คะแนนรวมต่ำ

ส่วนที่ 5 แบบประเมินการทำหน้าที่ครอบครัวโดยใช้แบบวัด CHULALONGKORN

FAMILY INVENTORY (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545) จำนวน 36 ข้อ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ คือ การแก้ปัญหา (จำนวน 6 ข้อ) การสื่อสาร (จำนวน 5 ข้อ) การแสดงบทบาท (จำนวน 3 ข้อ) การตอบสนองทางอารมณ์ (จำนวน 5 ข้อ) ความผูกพันทางอารมณ์ (จำนวน 5 ข้อ) การควบคุมพฤติกรรม (จำนวน 4 ข้อ) และการทำหน้าที่ทั่วไป (จำนวน 8 ข้อ) ซึ่ง นภารัตน์ รัชฎีธิ์ โสภนากุล (2553) ได้นำแบบทดสอบนี้มาศึกษาในผู้ป่วยเบาหวาน ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .85 มีการให้คะแนนโดยใช้มาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่ตรงเลย ตรงเล็กน้อย ตรงปานกลาง ตรงมากที่สุด ดังนี้

ตรงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นมากที่สุด
ตรงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นปานกลาง
ตรงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นน้อย
ไม่ตรงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย

ข้อคำถามประกอบด้วย ข้อคำถามด้านบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 34 และ 35 และข้อคำถามด้านลบ ได้แก่ ข้อ 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, 30, 33 และ 36 ผู้ตอบแบบวัดนี้จะต้องเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบ และตอบทุกข้อโดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้

เกณฑ์การให้คะแนน	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เลือกตรงมากที่สุด	4	1
เลือกปานกลาง	3	2
เลือกตรงน้อย	2	3
เลือกไม่ตรงเลย	1	4

การแปลผลคะแนน

ค่าคะแนนรวมสูง หมายถึง ครอบครัวมีการทำหน้าที่ดีมากกว่าครอบครัวที่มีค่าคะแนนรวมต่ำ

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ผู้วิจัยดัดแปลง

ในส่วนของการใช้ภาษาที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบคำถามเข้าใจง่าย และตัดบางข้อออกเนื่องจากข้อคำถามมีเนื้อหาคล้ายกัน ซึ่งเป็นแบบสอบถามของ สรรัญญา พิจารณ์ (2547) จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้านคือ การควบคุมอาหาร (จำนวน 7 ข้อ) การรับประทานยา (จำนวน 4 ข้อ) การมาตรวจตามนัด (จำนวน 3 ข้อ) การออกกำลังกาย (จำนวน 6 ข้อ) และการจัดการความเครียด (จำนวน 4 ข้อ) มีการให้คะแนนโดยใช้มาตรส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ

แบบวัดนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง การกระทำกิจกรรมในข้อนั้นทุกวันใน 1 สัปดาห์ หรืออย่างน้อย 4 วัน/ สัปดาห์

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง การกระทำกิจกรรมในข้อนั้นทุก 1-3 วัน ใน 1 สัปดาห์

ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ไม่ปฏิบัติในข้อนั้นเลย

ข้อคำถามประกอบด้วย ข้อคำถามด้านบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 และ 24 และข้อคำถามด้านลบ ได้แก่ ข้อ 10, 11, 14 และ 23 ผู้ตอบแบบวัดนี้จะต้องเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบ และตอบทุกข้อโดยใช้เครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้

เกณฑ์การให้คะแนน	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	3	1
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	2	2
ไม่เคยปฏิบัติ	1	3

การแปลผลคะแนน โดยรวมคะแนนแบบสอบถามที่ได้ตามเกณฑ์ของ (ประคอง
กรรมสูตร, 2542) ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โดยรวม
คะแนน 24-40 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 41-57 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 58-72 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก
การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
ด้านการควบคุมอาหาร

คะแนน 7.00-11.66 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 11.67-16.33 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 16.34-21.00 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก
การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
ด้านการรับประทานยา

คะแนน 4.00-6.66 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 6.67-9.33 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 9.34-12.00 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก
การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
ด้านการออกกำลังกาย

คะแนน 3-4 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 5-6 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 7-9 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก
การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
ด้านการออกกำลังกาย

คะแนน 6-9 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย
คะแนน 10-13 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 14-18 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก

การกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

ด้านการจัดการความเครียด

คะแนน 4.00-6.66 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย

คะแนน 6.67-9.33 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 9.34-12.00 หมายถึง ผู้ป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครอบครัวของผู้ป่วยเป็นผู้ตอบ ประกอบด้วย แบบสอบถาม

ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว และแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว ได้แก่

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว ผู้วิจัยดัดแปลงในส่วนของ
การใช้ภาษาที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบคำถามเข้าใจง่าย และตัดบางข้อออกเนื่องจากคำถามมีเนื้อหา
คล้ายกัน ซึ่งเป็นแบบสอบถามของ นัยนา เมธา (2544) จำนวน 23 ข้อ สำหรับวัดความเชื่อสุขภาพ
4 ด้าน คือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคและภาวะแทรกซ้อน (จำนวน 5 ข้อ) การรับรู้ถึง
ความรุนแรงของการเป็นโรค (จำนวน 7 ข้อ) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตนในเรื่องของ
การป้องกันและรักษาโรค (จำนวน 6 ข้อ) และการรับรู้ถึงอุปสรรคในการปฏิบัติตน (จำนวน 5 ข้อ)

แบบวัดนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ
ความคิดเห็น และความเชื่อของผู้ตอบทุกประการ

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นไม่แน่ใจว่าตรงกับความคิด ความรู้สึก
ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความเชื่อของผู้ตอบ

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิด ความรู้สึก
ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความเชื่อของผู้ตอบเป็นส่วนใหญ่

ผู้ตอบแบบวัดนี้จะต้องเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบ และตอบทุกข้อโดยใช้
เครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้

เกณฑ์การให้คะแนน

เลือกเห็นด้วย ให้ 3 คะแนน

เลือกไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

เลือกไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนน

ค่าคะแนนรวมสูง หมายถึง ครอบครัวมีความเชื่อด้านสุขภาพดีมากกว่าครอบครัวที่ได้
คะแนนรวมต่ำ

ส่วนที่ 8 แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว ผู้วิจัยดัดแปลงในส่วนของ
การใช้ภาษาที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ตอบคำถามเข้าใจง่าย และตัดบางข้อออกเนื่องจากคำถามมีเนื้อหา
คล้ายกัน ซึ่งเป็นแบบสอบถามของ สรรัญญา พิจารณ์ (2547) จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้านคือ
พฤติกรรมกรรมการควบคุมอาหาร (จำนวน 7 ข้อ) การรับประทานยา (จำนวน 4 ข้อ) การมาตรวจตามนัด
(จำนวน 3 ข้อ) การออกกำลังกาย (จำนวน 6 ข้อ) และการจัดการความเครียด (จำนวน 4 ข้อ)
มีการให้คะแนนโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
และไม่เคยปฏิบัติ

แบบวัดนี้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง การกระทำกิจกรรมในข้อนั้นทุกวันใน 1 สัปดาห์
หรืออย่างน้อย 4 วัน/ สัปดาห์

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง การกระทำกิจกรรมในข้อนั้นทุก 1-3 วัน ใน 1 สัปดาห์
ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ไม่ปฏิบัติในข้อนั้นเลย

ข้อคำถามประกอบด้วย ข้อคำถามด้านบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15,
16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 และ 24 และข้อคำถามด้านลบ ได้แก่ ข้อ 10, 11, 14 และ 23 ผู้ตอบแบบวัดนี้
จะต้องเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบ และตอบทุกข้อโดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องที่
กำหนดให้

เกณฑ์การให้คะแนน	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ	3	1
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	2	2
ไม่เคยปฏิบัติ	1	3

การแปลผลคะแนน

ค่าคะแนนรวมสูง หมายถึง ครอบครัวมีพฤติกรรมสุขภาพดีมากกว่าครอบครัวที่ได้
คะแนนรวมต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความตรงของเครื่องมือ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นเครื่องมือที่มีความเป็น
มาตรฐานแล้ว และส่วนที่ 2 คือ เครื่องมือที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากผู้วิจัยท่านอื่น

โดยส่วนที่ 1 เครื่องมือที่มีความเป็นมาตรฐานแล้ว คือ แบบประเมินความเครียดของ
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และแบบประเมินการทำหน้าที่ครอบครัว

(CHULALONGKORN FAMILY INVENTORY) ของ อุมพร ตรังคสมบัติ (2545) สำหรับใช้ประเมินการทำหน้าที่ครอบครัว เป็นแบบวัดที่เป็นมาตรฐานและมีความตรงตามเนื้อหาอยู่แล้ว ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้โดยไม่ได้ดัดแปลงเนื้อหาหรือข้อความใด ๆ

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากผู้วิจัยท่านอื่น ได้แก่

1. แบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
2. แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัว
3. แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
4. แบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว
5. แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว

ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 5 ส่วน ผู้วิจัยนำไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องและขอบเขตเนื้อหา ความรัดกุมในการใช้ภาษา การตีความหมายของข้อความ รวมทั้งข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ กำหนดระดับการแสดงความคิดเห็นเป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

1 หมายถึง เห็นด้วย

-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและข้อเสนอแนะที่ได้รับ มาปรับปรุง

แบบสัมภาษณ์ โดยคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา โดยวิธี Item Objective Congruence Index ซึ่งค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ เท่ากับหรือมากกว่า .50 ขึ้นไป

$$(\text{สมนึก ภัทธิยธนี, 2544}) \quad \text{IOC} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนผู้ผู้เชี่ยวชาญ}}{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}}$$

ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มี 4 ข้อ ที่ได้คะแนน IOC น้อยกว่า .50 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ คือปรับคำถามให้อ่านเข้าใจง่าย ตัดข้อคำถามที่ซ้ำกันออก และเปลี่ยนข้อคำถามให้เป็นเชิงบวก และเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาให้ความเห็นอีกครั้ง เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับการทดสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาความเชื่อมั่นต่อไป

2. ความเที่ยง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และครอบครัวที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ครอบครัว ที่โรงพยาบาล

ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หลังจากนั้นนำแบบวัดมาหาความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละชุดดังนี้ แบบประเมินความเครียด ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .96, แบบประเมินการทำหน้าที่ครอบครัว ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .87, แบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .89, แบบสอบถามการสนับสนุนของครอบครัวได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .95, แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ.95, แบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัวได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .92, แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .95

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยต้องการปกป้องสิทธิความเป็นบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล จนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย โดยการขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์ม และการได้รับความเห็นชอบจากผู้ให้ข้อมูลก่อนทำการศึกษา ผู้วิจัยแนะนำตัวตามข้อความในใบพิทักษ์สิทธิ ให้คำอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ ความเสี่ยงและการเสียสิทธิที่จะได้รับการวิจัย ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยอธิบายข้อมูลทั้งหมดเพื่อผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการเข้าร่วมวิจัย และมีอิสระที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย

ถึงแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะยินยอมเข้าร่วมศึกษาวิจัยแล้ว หากผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกที่จะตอบคำถาม ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามนั้นได้ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะถือเป็นความลับและไม่เปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูล การนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปอภิปรายหรือพิมพ์เผยแพร่จะกระทำในภาพรวม เพื่อจุดมุ่งหมายเชิงวิชาการเท่านั้น และข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะถูกทำลายทิ้งเมื่อตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากโครงการวิจัยผ่านการพิจารณาจากกรรมการจริยธรรมวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาแล้ว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขออนุมัติหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานกับรองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดของโครงการวิจัย ขอความร่วมมือและอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง หลังจากที่คุณวิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ป่วยและครอบครัวที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกแล้ว ผู้วิจัยจะเข้าไปแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย บอกประโยชน์ ความเสี่ยง และการเสียสิทธิ์ที่จะได้รับการวิจัย ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยอธิบายข้อมูลทั้งหมดให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการเข้าร่วมวิจัย และมีอิสระที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย พร้อมกับขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดียินดีเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นเอกสารให้ความยินยอมในการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และไม่ให้มีการชักถามกัน หากมีข้อสงสัยให้ถามผู้วิจัยเท่านั้น โดยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ป่วยและครอบครัวที่ถูกสุ่มตอบแบบสอบถามด้วยตนเองพร้อมกันขณะนั่งรอพบแพทย์ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันเวลาราชการ ในช่วงที่หน่วยตรวจโรคอาชญาศาสตร์ แผนกผู้ป่วยนอกเปิดทำการ คือ 7.00-12.00 น และให้กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้ป่วยและครอบครัวตอบแบบสอบถามในที่ส่วนตัวแต่อยู่ใกล้เตียงห้องตรวจโรค และถ้าผู้ป่วยต้องพบแพทย์ขณะตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะหยุดพักการเก็บข้อมูลไว้ชั่วคราว และขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างให้ตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนก่อนรับใบนัด รับยา และกลับบ้าน แต่ผลปรากฏว่าผู้ป่วยและครอบครัว ตอบแบบสอบถามเสร็จก่อนในการตรวจทุกครั้ง เนื่องจากผู้วิจัยไปก่อนเวลาห้องตรวจเปิด และผู้ป่วยและครอบครัว มักจะมาตรวจกันแต่เช้า และพบว่าผู้ป่วยและครอบครัว บางรายมีปัญหาเรื่องสายตา ผู้วิจัยจึงต้องอ่านแบบสอบถามให้ฟัง หลังจากที่คุณกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จทุกชุดแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบก่อนนำไปวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ครบถ้วนตามความต้องการแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบ ให้คะแนนในแต่ละส่วน นำไปลงรหัส แล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อตอบวัตถุประสงค์และพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หาข้อมูลของข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

2. สถิติวิเคราะห์ (Analytical Statistics)

2.1 ทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของคะแนนระดับความเครียดของผู้ป่วย

การสนับสนุนของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัว ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วย ความเชื่อด้านสุขภาพของครอบครัว และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว ต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง วิเคราะห์ด้วยวิธีสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สามารถอธิบายได้ดังนี้ (ประคอง วรรณสูตร, 2541)

$r = 0.1$ ถึง 0.3 หมายถึง ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

$r = 0.3$ ถึง 0.7 หมายถึง ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

r สูงกว่า 0.7 หมายถึง ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

2.2 ทดสอบหาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดัน

โลหิตสูงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) แบบ Standard Regression